

„Svaka granata je pogodila cilj“ - tvrdi svedokinja iz Srebrenice

Author: [Rachel Irwin](#)

Na suđenju Karadžiću svedokinja je govorila o poteškoćama koje su u enklavi postojale pre no što je 1995. počinjen masakr.

Piše: Rachel Irwin iz Haga (TU br. 726, 27. januar 2012.)

Jedna Bošnjakinja, koja je u srebreničkom masakru izgubila muža i dva sina, svedočila je ove sedmice o užasnim uslovima i neprekidnom granatiranju kojem su ljudi iz enklave bili izloženi pre no što su je u julu 1995. zauzele srpske snage.

Svedokinja optužbe Mirsada Malagić (53) pojavila se pred Haškim tribunalom kako bi svedočila protiv bivšeg predsednika bosanskih Srba, Radovana Karadžića, koji se tereti za individualnu i komandnu odgovornost za srebrenički masakr, u kojem su srpske snage ubile 8,000 bošnjačkih muškaraca i dečaka.

Taj masakr je, na prethodnim suđenjima pred Tribunalom i Međunarodnim sudom pravde (MSP), proglašen genocidom.

Nakon što je 13 godina proveo u bekstvu, Karadžić je u julu 2008. uhapšen u Beogradu; svedočenja u postupku koji se protiv njega vodi traju od aprila 2010. Okrivljeni se pred sudom brani samostalno.

Istočnobosanski grad Srebrenica proglašen je u julu 1993. demilitarizovanom zonom Ujedinjenih nacija. Uprkos prisustvu holandskih mirovnih trupa, snage bosanskih Srba su tu enklavu artiljerijski napale 6. jula 1995. Nekoliko dana kasnije, 11. jula, one su je i zauzele.

Pre toga su, po rečima Malagićeve, hiljade i hiljade ljudi – prema njenim procenama, njih barem 40,000 – potražile utočište u samom gradu, koji je bio premali i nedovoljno opremljen da bi im omogućio smeštaj.

Malagićeva je ispričala kako su joj se, nakon što je 6. jula čula kako padaju prve granate, „odsekle“ noge.

„Tamo je bilo toliko mnogo ljudi da je gotovo svaka granata pogodila cilj. Nije mogla da promaši“, rekla je ona. „Trebalo je samo da pogodite Srebrenicu – i nekoga biste ubili.“

Njena porodica je 10. jula odlučila da se svedokinja, zajedno sa svojim desetogodišnjim sinom i svekrom, zaputi u pravcu četiri kilometra udaljenog logora Zaštitnih snaga Ujedinjenih nacija (United Nations Protection Force, UNPROFOR) u Potočarima – dok su njen suprug i dvojica starijih sinova krenuli kroz šumu u pravcu Tuzle, koja se nalazila na slobodnoj teritoriji.

„Nismo verovali Srbima, ali smo mislili da neće naškoditi ženama i deci“, kazala je ona.

„Jeste li želeli da odete iz Srebrenice?“, pitala je tužiteljka Kimberli Vest (Kimberly West).

„Tih dana su stvari stajale onako kako su stajale, [niko] nije želeo da iz Srebrenice ode samo da bi otišao, nego zbog toga što se svako osećao nesigurno usled haosa koji je vladao“, odgovorila je Malagićeva.

„[Bosanski Srbi] su već zauzeli jedan kontrolni punkt koji je držao UNPROFOR“, nastavila je ona. „Obruč oko grada se stezao sve više, a srpske trupe su bile sve bliže i bliže.“

Nakon što su se Malagićeva i njena porodica 11. jula spremili da krenu na odvojene puteve i pridruže se masama ljudi koje su pokušavale da odu, počele su da padaju granate.

U „potpunom haosu“ koji je usledio, svedokinja nije imala vremena da se oprosti od supruga i dvojice starijih sinova, i „niko nije znao ko se gde nalazio“.

Po prestanku granatiranja, usred tog „plača, vriske i vreve“, Malagićeva je otkrila da su njen najmlađi sin i svekar ostali živi, ali da je ona ranjena.

„Bila sam pogođena u desnu plećku i krvarila sam, a moj sin je bio veoma uplašen“, kazala je ona, dodajući da su njena marama i džemper bili prepuni gelera, ali da joj nijedan nije dopro do tela.

Kada su stigli do baze UN-a u Potočarima, bilo im je zabranjeno da uđu, jer je tamo sve već bilo prepuno. Naposljetku su se, kazala je Malagićeva, obreli u obližnjoj fabrici, gde su – zajedno sa mnogim drugim izbeglicama – prenoćili.

Te noći su „muškarci bili izvođeni napolje i ispitivani“.

„Ti ljudi, koje su odveli, uglavnom se nikada nisu vratili“, rekla je svedokinja.

„Jeste li spavali te noći?“, pitala je tužiteljka Vest.

„Nisam, nije bilo šanse da zaspim te noći“, odgovorila je Malagićeva.

„U kakvom ste se duševnom stanju nalazili ujutro 13-og [jula]? Jeste li želeli da ostanete ili da odete?“, pitala je Vestova.

Malagićeva je odgovorila da su, nakon noći provedene u Potočarima, ona i ostale izbeglice želeli da napuste „haotičnu situaciju u kojoj smo se nalazili“, te da su se zaputili ka autobusima koji su ih čekali napolju.

Upravo u tom trenutku je njen svekar odveden u obližnju „belu kuću“, u kojoj su bili pritvoreni Bošnjaci.

„U dvorišu su morali da ostave svoje torbe, i videla sam kako moj svekar ostavlja svoju torbu i ulazi u kuću“, kazala je Malagićeva.

„Jeste li svog svekra ikada ponovo videli?“, pitala je Vestova.

„Ne“, odgovorila je Malagićeva.

Dvojica njenih starijih sinova – koji su u ono doba imali 15, odnosno 20 godina – identifikovani su kasnije u masovnim grobnicama, a isto se desilo i sa njenim četrdesetčetvorogodišnjim suprugom.

Istovremeno, Malagićeva je bila trudna – pa je u januaru 1996. rodila kćerku.

„Svi ti problemi i patnje koje sam [podnela] tokom svoje trudnoće ostavili su traga na mojoj kćerki“, kazala je Malagićeva, dodajući da je devojčica od samog početka imala brojne zdravstvene probleme, premda je njeno stanje trenutno „relativno dobro“.

Takođe, Malagićeva je podrobno svedočila i o onome što su ona i njena porodica doživeli u godinama koje su prethodile srebreničkom masakru.

U maju 1992. godine – nakon što su im „srpski predstavnici“ rekli da im se u njihovom selu nadomak Bratunca više ne može garantovati bezbednost – oni su pobjegli u Srebrenicu, koju su neposredno pre toga zauzele snage bosanske vlade.

Ona je rekla da su sve kuće bile spaljene i da je vazduh bio ispunjen „smradom“.

„Meni je to bilo teže od dana kada sam napustila svoj dom. Osećala sam se jedno“, kazala je ona, dodajući da je tih nekoliko godina provela radeći u Srebrenici.

„Grad je bio napušten, to je bilo tužno“, nastavila je Malagićeva. „Zatekli smo se u začaranom krugu iz kojeg nije bilo izlaza. Nismo imali gde da odemo. Počela sam da ronim suze. Bilo je zaista stravično.“

Malagićeva je ispričala kako su ona i njena porodica narednih šest ili sedam meseci proveli u obližnjim Potočarima, kod njenog brata, za koga su pre toga saznali da je preživeo. U to vreme su dotično područje još uvek granatirale srpske snage, i kuća njenog brata je – kako je rekla – u jednom takvom napadu bila pogođena, tako da su oni bili prinuđeni da se vrate u Srebrenicu.

U zimu 1993. godine, ionako loša situacija se dodatno pogoršala – kazala je Malagićeva.

„U januaru i februaru jedva da je bilo ičega, išli bismo od kuće do kuće i praktično prosili. Morali smo da prehranimo decu“, rekla je svedokinja.

Njen suprug i stariji sin su u potrazi za hranom prevaljivali velika rastojanja, pri čemu bi se ponekad vraćali praznih ruku.

„Pokušavala sam da donesem šta god bih našla i tu hranu iskoristim za svoju decu. A hrane zapravo nije bilo dovoljno ni za njih. Bio je to goli opstanak“, rekla je Malagićeva.

„Je li Vama ostajalo dovoljno hrane?“, pitala je Vestova.

„Ne, nikada nisam ni mislila na sebe. Moje prve misli bile su uvek posvećene deci. I ukoliko ništa ne bi ostalo nakon što bi oni jeli, onda nije bilo ničega što bih ja jela“, odgovorila je ona, a oči su joj se ispunile suzama.

Malagićeva je rekla i da se teško razbolela usled neuhranjenosti, tako da je morala da prima vitaminske injekcije. Doktor koji ju je lečio kasnije je poginuo u bombardovanju – kazala je ona.

Situacija je, po njenim rečima, postala nešto podnošljivija kada su počeli da pristižu konvoji humanitarne pomoći i kada su meštani mogli da posade povrće. Međutim, tokom proleća 1995. konvoji su – tvrdi svedokinja – stizali znatno ređe i bili sve oskudniji.

Kada je na Karadžića došao red da je unakrsno ispita, on je Malagićevoj postavio pitanja koja su se odnosila na noć koju je ona provela u Potočarima, u blizini UN-ovog logora.

„Čuli su se grozni krici i jauci“, kazala je svedokinja. „Ti krici su dolazili odasvud, kao u nekom horor-filmu. Noć je bila ispunjena njima. Ljudi nisu mogli da shvate šta se dešava. Svi oko nas su ostali bez članova porodice. Muškarci su te noći bili odvođeni i nikada se nisu vratili.“

Karadžić je svedokinji postavio i pitanje koje se ticalo njene tvrdnje da su pripadnici vojske bosanskih Srba nosili uniforme UNPROFOR-a.

„Mnogo vremena proveli smo sa holandskim vojnicima, i niko od njih nije dovoljno dobro znao naš jezik“, nastavila je Malagićeva. „Kada smo [te vojnike] pitali šta da radimo ili gde da idemo, oni bi nam se nasmešili. A ovi su srpski znali toliko dobro, da nema šanse da su bili Holanđani.“

Suđenje se nastavlja iduće sedmice.

Rachel Irwin izveštava za IWPR iz Haga.

Topic: International Criminal Tribunal for the former Yugoslavia

Focus: ICTY - Radovan Karadžić Trial

Source URL: <https://iwpr.net/sr/global-voices/%E2%80%9Esvaka-granata-je-pogodila-cilj%E2%80%9C-%E2%80%93-tvrdi-svedokinja-iz-srebrenice>